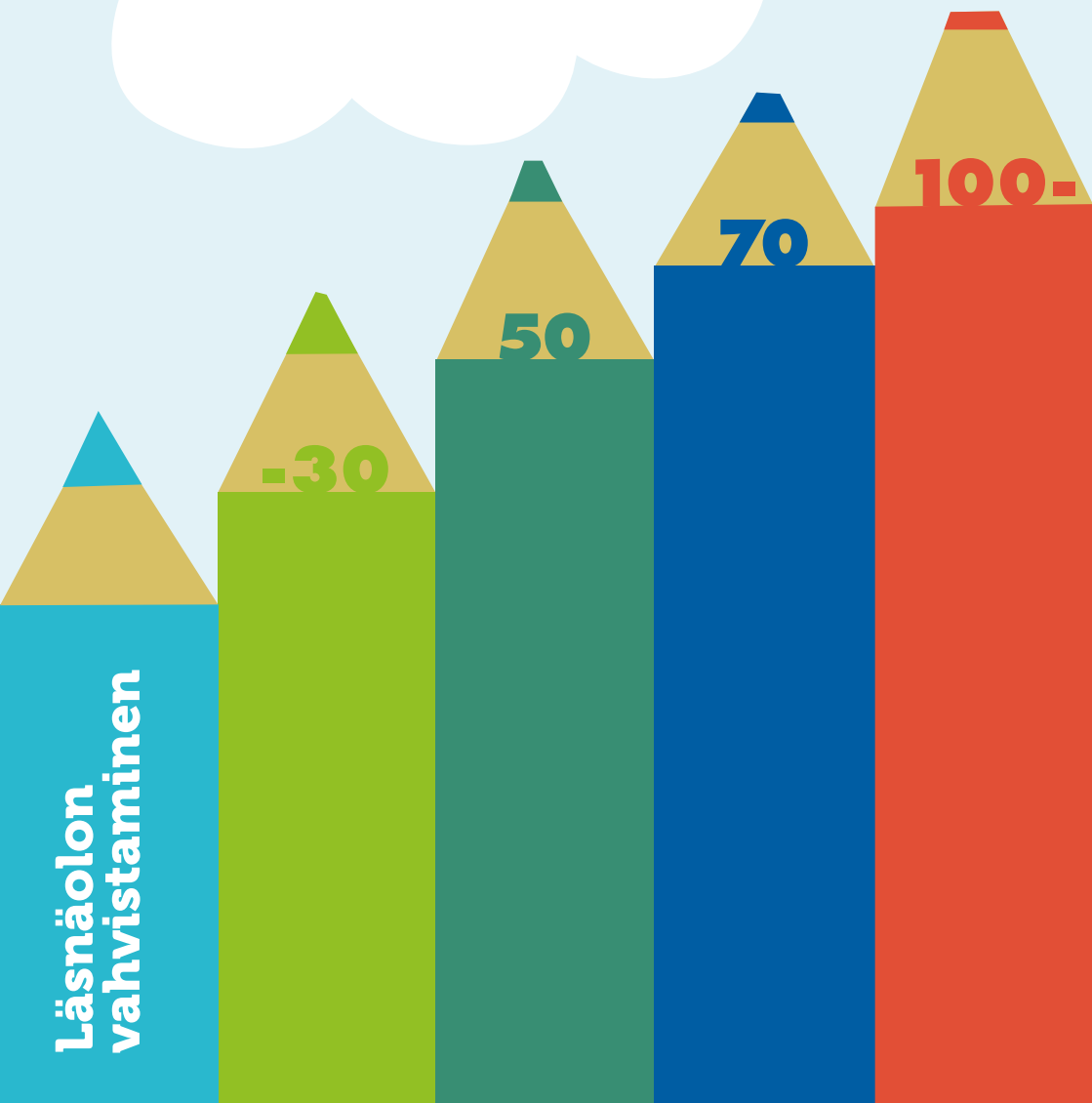

Toimenpiteet oppilaan poissaolotilanteissa

Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opettajalla on lain mukainen velvoite puuttua poissaoloihin, mikäli hänellä nousee asiasta huoli (POL 26§).

Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia. (Oppivelvollisuuslaki 2§) Oppilaan tulee osallistua opetukseen, johon hänet on otettu (Perusopetuslaki 35§ ja 26§)

Koulun henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskeluhoillon palveluihin (OPHL 11§ ja OH 16§)

Läsnäolon vahvistaminen

Oppilaan läsnäoloa koulussa seurataan **systemaattisesti ja jatkuvasti**

Tuetaan vanhempia oppilaan koululäsnäolon vahvistamisessa.

Yhteisöllisen opiskeluhoillon keinoin lisätään oppilaiden ja huoltajien osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä.

-30

Huoli herännyt kotona/koulussa (yksikin huolta herättävä poissaolo riittää).

Luokanopettaja/-valvoja keskustelee huolesta oppilaan kanssa. **Yhteydenotto huoltajaan**, selvitetään perheen tuen tarvetta.

Opiskeluhoiltopalveluiden henkilöstön konsultointi varhain.

Huolen tilannekuvan kokoaminen.

Koulun tukitoimia aktivoidaan (pedagoginen ja opiskeluhoollollinen tuki).

50

~10% lukukaudessa

Huolen jatkuessa luokanopettaja/-valvoja kutsuu koolle palaverin. Tarvittaessa sovitaan koulun sidosryhmien konsultaatiosta.

Palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi koulunkäynnin tukemisessa. Palaverissa sovitaan tukitoimista, jatkotoimenpiteistä ja seurannasta.

Tarvittaessa palaveri voidaan laajentaa yksilökohtaiseksi monialaiseksi asiantuntijaryhmäksi.

Huolen kartoitus poissaoloista ja niiden syistä oppilaan kokonaistilanteesta toimii palaverin pohjana.

Koulun tukitoimet, arvioidaan

- **turvallinen luokkahenki**
- **tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen**
- **erilaiset välituntijärjestelyt**
- **tuki oppimiseen**

- **selvittää huolen aihetta enemmän**
- **koulussa turvallinen aikuinen, jonka puoleen kääntyy (esim. luokanvalvoja, kouluvalmentaja)**
- **kasvatuskeskustelut**
- **koululla turvallinen rauhoittumispaikka**

- **vuorovaikutus- ja tiedostustaitojen tukeminen, ahdistuksen hallinta, mentaaliset altistus-harjoitukset**
- **check in check out -kontakti päivän alkuun ja loppuun**
- **kaverin / vanhempien / luokan tuki oppilaan kouluuntuloon**
- **ISAP-poissaolokysely**

Huoltajalla on lainmukainen velvollisuus varmistaa, että huollettavan oppivelvollisuus tulee suoritettua (PoL 26§ Oppivelvollisuuslaki 9§)

Viranomaisella on velvollisuus tehdä sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus (SHL 35§, LSL 25§)

70

Huolen jatkuessa perustetaan viimeistään yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä, jossa sovitaan tukitoimista, poissaolojen juurisyiden pohjalta. Miten etenemistä seurataan ja kuka seurannasta miltäkin osin vastaa. Sovitaan oppilaalle vastuuhenkilö.

Poissaolojen syiden kartoitus päivitetään ja koulun tukitoimia tiivistetään. Mikäli tukitoimet ovat riittämättömiä, konsultoidaan sidosryhmiä ja/tai kutsutaan heidät mukaan yksilökohtaiseen monialaiseen asiantuntijaryhmään.

Pohditaan puuttumisen keinoja yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa sekä tuetaan perhettä.

100-

~20% lukukaudessa

Mikäli aiemmat tarjotut toimet eivät riitä/auta, poissaolot ylittävät 100 tuntia ja huoli jatkuu, tehdään konsultaation pohjalta yhteydenotto sosiaalihuoltoon yhteistyössä huoltajien kanssa, jos mahdollista. Yhteydenotto tehdään poissaolojen aiheuttaman syrjäytymisriskin huolesta. Oppilaan ja perheen saamat tukitoimet tulee mainita.

Koulu on selvittänyt poissaolojen syitä omalta osaltaan ja käyttänyt koulun tukitoimia monipuolisesti.

Sovitaan yksilökohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän seurantapalaverien ajankohdat. Koulun vastuuhenkilö jatkaa yhteistyötä lapsiperheiden sosiaalityön ja muiden lapsen yhteistyötahojen kanssa koulun tukitoimien jatkuessa. Tilannetta seurataan jatkuvasti. Yhteistyön jatkuminen lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa tärkeää.

säännöllisen tuen riittävyttä

- *yksilölliset ratkaisut opetuksessa*
- *näyttöjen antaminen muiden kuin kokeiden muodossa*
- *SRAS-R poissaolokysely*
- *konsultaatiot (lapsiperheiden sosiaaliohjaus ja neuvonta)*

- *pienin askelin kouluun takaisin kiinnittäminen, oppitunti kerrallaan*
- *lyhennetty koulupäivä*
- *osittainen itsenäinen suorittaminen, muussa paikassa annettava opetus*
- *altistaminen, esim. sukulaisten, kouluvallmentajan tai nuorisotyön tekijän avulla*

Läsnäolon vahvistaminen

Millä keinoin vahvistamme koululäsnäoloa ja kouluun kiinnittymistä?
(suunnitelmat, toiminta)

Miten koulussamme seurataan poissaoloja ja käydään läpi poissaolomallia?

Miten edistämme koulussa kannustavaa ilmapiiriä?

- ▶ Onko meille helppo tulla juttelemaan?
- ▶ Miten kohtaamme oppilaita arjessa?

TUEN KÄSI, esimerkkikeskustelupohja koulun ja oppilaan välillä

Mitä teet vapaa-ajallasi?
(perhe, ystävät, harrastukset)
Millainen päivärytmi on?
(uni, ravinto, muu tekeminen)

Vapaa-aika

Miten koulunkäynti sujuu mielestäsi?
(mikä on helppoa/vaikeaa)

Mikä motivoi sinua?
(koulussa tai vapaa-ajalla)
Mihin ja millaista tukea
haluaisit?

Oppiminen

Koulun
tukitoimet,
muut
verkostot

Onko kouluun mukava tulla?
Miksi/miksi ei?
Onko koulussa oleminen
mukavaa/vaikeaa? Miksi?
Onko sinulla huolia?
Mikä sinua auttaisi?

Ilmapiiri

Miten sinulla menee kotona?
Haluatko kertoa jotain
perheestäsi?
Voiko perheesi tukea
koulunkäyntiäsi?

Perhetekijät

Missä tunnet olosi turvalliseksi?
Onko sinulla helppo kokea
usia asioita?
Haluaisitko jutella jostain?
Kenelle?

Mielen hyvinvointi

Lähde: Vantaan perusopetus

**JOKAINEN
KOULUSSA
ON TÄRKEÄ.**

Menetelmiä läsnäolon vahvistamiseksi mm.:

- ▶ arjen kohtaamiset (esim. tervehtiminen, kuulumisten kysyminen)
- ▶ tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- ▶ turvallinen luokkahenki
- ▶ erilaiset välituntijärjestelyt (esim. kaverivälkät)
- ▶ jatkuva ryhmäyttäminen
- ▶ kannustinjärjestelmä
- ▶ ongelmanratkaisukeinojen opettaminen
- ▶ päivästruktuurin ylläpito
- ▶ hyvinvointi-, tulevaisuus- ja motivaatiokeskustelut
- ▶ tuki oppimiseen
- ▶ kotitehtävissä auttaminen
- ▶ sähköisten alustojen hyödyntäminen
- ▶ riskihetkien tunnistaminen
- ▶ terveystarkastukset
- ▶ arviointikeskustelu
- ▶ kodin ja koulun välisen yhteistyön tiivistäminen (esim. osallistavat vanhempainillat)
- ▶ vanhemman tukeminen keskustelemalla ja kuuntelemalla
- ▶ jalkautuminen nuorten ajanviettopaikkoihin
- ▶ oppilaiden ja vanhempien ohjaaminen koulun ja sidosryhmien hyvinvointia tukeviin toimintoihin

-30

Poissaolojen seuraaminen

- yksikin luvaton poissaolo = yhteys kotiin
- poissaolojen syiden kartoitus

Oppilaalla yli viikon
yhtäjaksoinen poissaolo
= yhteys kotiin tukitoimien tarpeen selvittämiseksi

Oppilaalla kolme poissaoloa saman aineen tunnilta
= jos huoli, yhteys kotiin

Oppilaalla yksittäisiä poissaoloja 20 tuntia
= yhteys kotiin

Millä tavalla poissaoloja seurataan säännöllisesti?

Ketkä vastaavat seurannasta?

Kenellä on oppilaiden poissaoloista kokonaiskuva?

Luokanvalvoja ensisijaisesti vastuussa ja häntä informoidaan jatkuvasti

Huoli puheeksi

Yhteydenotto huoltajaan ja keskustelu oppilaan kanssa

- Jos aineenopettajalla herää huoli, luokanvalvojan ja aineenopettajan yhteistyö
- Konsultaatio

Luokanvalvoja kirjaa yhteydenoton Wilmaan, mahdolliset jatkotoimet aloitetaan

- Tuen tarve / ei tuen tarvetta (pedagoginen ja opiskeluhuollollinen)
- Onko jonkin muun kouluhyvinvointia tukevan toiminnan tarve?

Luokanvalvoja tiedottaa ja konsultoi tarvittaessa opiskeluhoittoa

Milloin huoleen on aiheita? Esimerkiksi kun

oppilaalla on:

- toistuvia pitkäkestoisia sairauspoissaoloja
- toistuvia epäselviä poissaoloja
- toistuvia poissaoloja samasta oppiaineesta/samaan aikaan
- toistuvia myöhästymisiä
- tunnilta kesken poistumisia
- koulusta kesken päivän poistumista

oppilas:

- on koulussa, mutta ei tunneilla
- on luvottomasti poissa koulusta
- yllättävä muutos poissaolojen määrässä

luokassa on:

- tavanomaista enemmän poissaoloja, eikä ne selity yksittäisen oppilaan tilanteella

**JOKAINEN
KOULUPÄIVÄ
ON TÄRKEÄ.**

Menetelmiä edellisten lisäksi mm.:

- ▶ huolen aiheen selvittäminen laajemmin
- ▶ koulussa turvallinen aikuinen, jonka puoleen kääntyä (esim. luokanvalvoja, kouluvalmentaja)
- ▶ koulussa turvallinen rauhoittumispaikka
- ▶ kasvatustalkoot
- ▶ anonyymi konsultointi lapsen asioissa (koulun henkilöstö, opiskeluhoitopalvelut, lapsiperheiden sosiaaliohjaus ja neuvonta)
- ▶ perheen vastuuttaminen oppilaan oppivelvollisuuden suorittamisesta
- ▶ vastuutyöntekijä oppilaan asioissa
- ▶ kiusaamisen vastainen toiminta (esim. KiVa, Verso, Resto, K-0)
- ▶ käyttäytymisen ongelmien ennaltaehkäiseminen (esim. Pro Koulu)

50

~ 10%

Miten lapsen tai nuoren pärjäämistä tuetaan opiskeluhuollollisin keinoin? (yksilö- ja yhteisötekijät, eri toimijoiden roolit)

Millaisista pedagogisista järjestelyistä oppilas hyötyy?

Huomioidaan oppilaan elämäntilanteen kuormittuneisuus. Toimiva yhteistyö mahdollisen hoitavan tahon ja koulun kesken tärkeää.

Lapsi- ja perheystävällisen kokouksen elementtejä

Kohtaaminen ja keskustelu lapsen tarpeita kuunnellen ja luottamusta rakentaen tuo oppilaalle ja huoltajalle turvallisempaa oloa yhteistyöstä. Lapsi on mukana palaverissa, jossa käsitellään häntä koskevia asioita.

- Lapsella mukana omat tärkeät henkilöt
- Lapsen kannalta vain keskeiset ihmiset ovat palaverissa mukana
- Luottamusta rakennetaan eikä ratkaisua tarvitse löytyä heti

Lapselta kysytään, häntä kuunnellaan ja uskotaan eikä vähätellä. Aikaa ja tilaa on riittävästi kuulluksi tulemiselle.

- Lapsi nähdään aidosti osallisena, huomioidaan koko järjestelmän mahdollisuudet tukea tilanteessa

Aikuiset ovat ennalta perehtyneet lapsen asiaan ja kokonaistilanteeseen. Oppilas ja huoltaja on valmisteltu palaveriin.

- Huoltajalle lähetetään viesti etukäteen palaverin käytänteistä ja sisällöistä. Korostetaan yhteisen ratkaisujen etsimistä ja kerrotaan, mitä asioita palaverissa käsitellään

Yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä

Suostumus ryhmän perustamiseksi oppilaalta sekä huoltajalta. Ryhmän jäsenillä on oikeus ilmaista salassa pidettäviä tietoja.

Ryhmän kokoaa se, jolla huoli herää.

Ryhmä koostuu eri alojen ammattilaisista, riippuen tilanteesta. Mukana koulusta aina opettaja ja opiskeluhuoltopalveluiden edustaja.

Sovitaan vastuuhenkilö, joka huolehtii tapaamisten kirjaamisesta ja koolle kutumisesta.

Jokaiselle tapaamiselle sovitaan etukäteen aihe sekä tavoite.

Ensimmäisellä kerralla sovitaan myös tulevat tapaamiset.

LÄHDE: Marke Hietanen-Peltola, ylläkäkäri THL 2020

www.toimintakykyarvio.fi

www.koulupoissaolo.fi

**JOKAISEN TUNNE
TURVALLISESTA
KOULUPÄIVÄSTÄ
ON TÄRKEÄ**

Menetelmiä edellisten lisäksi mm.:

- ▶ vuorovaikutus- ja tiedostustaitojen tukeminen, ahdistuksen hallinta, mentaaliset altistusharjoitukset
- ▶ Check in Check out – kontakti päivän alkuun ja loppuun
- ▶ tuki oppilaan kouluun tuloon (kaveri, vanhempi, luokka)
- ▶ eriyttämisen keinot eri pedagogisen tuen portailla
- ▶ luokkaan saattaminen, kynnyksen madaltaminen erilaisin keinoin
- ▶ oppilaan vastaanottaminen aamuisin
- ▶ aamusoittelu tai -herättely
- ▶ lupa poistua tunnilta
- ▶ tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus (8.–9. lk)
- ▶ verkostokonsultti (THL)

70

Miten vahvistamme ja pidämme yllä yhteisöllisyyden tunnetta ja positiivista ilmapiiriä haastavissakin tilanteissa?

Miten luomme toiveikkuutta tilanteen ratkaisemiseksi yhdessä?

Perhe tai koulun henkilöstö voi jo pienessäkin huolenaiheessa ottaa yhteyttä saadakseen tukea tai ammattilaisen näkökulmaa oppilaan tilanteeseen ja tarvittaessa puhelinkeskustelu voidaan käydä anonyymisti ilman tunnistetietoja.

**Lapsiperheiden
sosiaalityön
ohjaus
ja neuvonta**

Perhesosiaalityö

Perhesosiaalityön asiakkuudessa olevan lapsen kohdalla tehdään yhteistyötä lapsen oman työntekijän kanssa, jonka lisäksi perhesosiaalityön tukitoimena voi olla esimerkiksi perheohjaus tai ammatillinen tukihenkilö.

Positiivinen ja turvallinen ilmapiiri kouluun takaisin paluun tukemiseksi:

Madalletaan kouluun tulemisen ja kiinnittymisen esteitä.

- Koulun aikuisten positiiviset reaktiot, kun oppilas tulee kouluun
- Koulussa turvallinen ilmapiiri ja aikuisia, joiden puoleen kääntyä

Suunnitellaan kouluun paluu yhteistyössä oppilaan, huoltajien sekä eri toimijoiden kanssa.

- Huomioidaan eri asiantuntijoiden näkemykset tuen tarpeesta ja toteutuksesta

Asetetaan tavoitteet, lempeä kouluun paluu (esim. ei heti koetta).

- Kannustetaan oppilasta poissa ollessa pitämään yhteyttä kouluun (esim. kaverit tai koulun aikuinen).

**JOKAISEN
KOULUPÄIVÄ ON
TÄRKEÄ!**

Menetelmiä edellisten lisäksi mm.:

- ▶ rentoutuminen, rauhoittavat ajatukset, itsepuhe, haitallisten ajatusten ja uskomusten uudelleen muokkaaminen, mitä jos – suunnitelman tekeminen
- ▶ erityiset opetusjärjestelyt, esim. tietyn oppiaineen suorittaminen muualla
- ▶ vanhempainohjaus ja vanhempien psykoedukaatio
- ▶ konsultaatiot, ensisijaisesti lapsiperheiden sosiaaliohjaukseen ja neuvontaan
- ▶ näyttöjen antaminen muiden kuin kokeiden muodossa
- ▶ osittainen itsenäinen suorittaminen, muussa paikassa annettava opetus
- ▶ vsop-päätös (=vuosiluokkiin sitomaton opetus)

100-

~20%

Miten voimme tukea oppilaan koulunkäyntiä?

Miten voimme tukea vanhempia?

Ketkä muut toimijat voisivat tukea oppilasta ja perhettä?

Miten kokonaistilanteen kannalta oleelliset asiat kerätään?

- ▶ haastattelut, kyselyt
- ▶ kartoitukset, suunnitelmat
- ▶ yhteispalaverit

**JOKAINEN
PÄIVÄ KOULUSSA
ON TÄRKEÄ.**

Lastensuojelu

Lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa tehdään yhteistyötä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, huoltajien ja sijoitettujen lasten osalta myös sijaishuoltopaikan edustajan (esim. perhehoitajan tai omaohjaajan) kanssa lastensuojelun ja koulun tukitoimia yhteensovittaen.

Koulussa oleminen ja koulunkäynti ovat tärkeitä oppilasta kuntouttavia tekijöitä

Oppilaan kouluun paluuta voi helpottaa, kun hänellä on säännöllinen yhteys koulun aikuiseen. Avoin lapsilähtöinen yhteistyö oppilaan, huoltajien, koulun ja opiskeluhoitopalveluiden henkilöstön sekä sidosryhmien välillä on tärkeää. Tavoitteena, että toimijat tietävät lapsen tilanteen kokonaiskuvan. On tärkeää, että myös oppilaalla on tieto, kenen puoleen kääntyä ongelmatilanteessa.

Menetelmiä edellisten lisäksi mm.:

- ▶ yksilölliset ratkaisut opetuksessa
- ▶ rehtorin kirjallinen kehoitus vanhemmille huolehtia lapsensa oppivelvollisuudesta toteutumisesta
- ▶ pienin askelin paluu kouluun oppitunti kerrallaan, tuetusti
- ▶ kouluun takaisin altistaminen esim. kouluhenkilöstön tai sukulaisen avulla
- ▶ lyhennetty koulupäivä
- ▶ taksikuljetus

Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä

Koulun ja kodin yhteinen tavoite on, että lapsen/nuoren koulupolku sujuu kannustavassa, häntä tukevassa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä. Yhteistyön ja yhteydenpidon on tärkeää olla aktiivista molemmin puolin.

Lapsella/nuorella on oikeus opetukseen ja opiskeluhuollon palveluihin. Hänellä on myös itsemääräämisoikeus. Koulun ja kodin yhteisenä tehtävänä on seurata lapsen/nuoren koulunkäynnin sujumista ja tukea häntä tarvittaessa. Hyvinvoiva ja motivoitunut lapsi/nuori oppii ja kasvaa omaan täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä.

Vanhemmat osana lapsen koulunkäyntiä

Poissaoloihin reagoiminen on tärkeää. Jos lapsi on usein poissa koulusta, kouluun tulemisen kynnys voi kasvaa. Poissaolosten seurauksena oppimiseen syntyy aukkoja, poissaoleva voi tuntea itsensä ulkopuoliseksi kouluyhteisöstä tai voi jäädä ulos kaveriporukasta. Poissaolot voivat myös kertoa lapsen/nuoren muista pulmista (esim. mielen hyvinvointiin liittyvät asiat). Lapsen tukeminen ja mahdollisten pulmien ratkaiseminen onnistuu parhaiten vanhempien, lapsen/nuoren ja kouluhenkilöstön yhteistyöllä.

Vanhemmat tukevat lapsen/nuoren koulunkäyntiä sekä edistävät tämän kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Huolen heräämisestä häneen liittyvissä asioissa on syytä kertoa opettajalle ja keskustella huolesta yhdessä. Kotona on syytä keskustella ja kuulla, mitä syitä poissaoloihin tai koulunkäynnin haluttomuuteen on. Onko asioita, jotka hankaloittavat kouluun menemistä?

Kotona huomattavia ennakoivia merkkejä kouluakäymättömyyteen voivat olla muun muassa kun:

- ▶ lapsi/nuori on haluton lähtemään kouluun
- ▶ lapsella/nuorella on selittämättömiä, toistuvia oireita esimerkiksi kouluunlähtöhetkinä
- ▶ lapsen/nuoren myöhästymiset koulusta kertyy tai lisääntyy
- ▶ lapsi/nuori on selittämättömästi tai toistuvasti poissa koulusta

Vanhempana on hyvä muistaa:

- ▶ olla ystävällinen, mutta päättäväinen keskustellessa koulunkäyntihaluttomuuteen liittyvistä syistä
- ▶ tuoda lapselle/nuorelle ilmi, että koulunkäynti on hänen oikeutensa sekä velvollisuutensa
- ▶ omalla toiminnallaan vahvistaa lapsen/nuoren uskoa itseensä ja tukea hänen koulunkäyntiään

Esimerkki koulussa tai kotona hyödynnettävästä huolen kartoitustyökalusta:

Lapsen/nuoren kanssa tehdään huolipurkki, johon hän voi kirjoittaa/kertoa huoliaan. Purkki suljetaan huolien purkkiin saamisen jälkeen. Purkki avataan sovittuna ajankohtana koulun turvallisen aikuisen/vanhemman kanssa ja niistä keskustellaan yhdessä.

Valmiita kartoitustyökaluja

On tärkeää selvittää oppilaan poissaolojen juurisyy ja kartoittaa niin oppilaan kuin vanhemman näkemys asiasta. Tilanne- ja kartoitussidonnaisesti pohditaan, kenen työkaluksi mikäkin kartoitus parhaiten sopii. Kartoituksen tekeminen vaatii aikaa ja yhteyden oppilaaseen.

Koulujana - Opettajan käyttöön. Täytä koulujana oppilaan kanssa koulupolusta tähän hetkeen. Jakaa jana eri ikävuosiin tai vaiheisiin. Kirjoittakaa janan yläpuolelle tietyn ikävaiheen vahvuudet, mukavat tapahtumat ja itselle tärkeät asiat ja ihmiset. Kirjoittakaa janan alapuolelle tietyn ikävaiheen haasteet ja kuormittavat asiat. Pohtikaa erilaisten tapahtumien ja tärkeiden ihmisten vaikutusta oppilaaseen ja hänen tämän hetken koulunkäyntiin.

Pelkomittari - Opettajan käyttöön. Tarkastelkaa askarrettua mittaria lapsen kanssa ja keskustelkaa siitä, että aina ei pelota yhtä paljon. Kun lapsi pelkää, pyydä häntä näyttämään mittarista sormellaan, kuinka peloissaan hän on. Miettikää yhdessä tapoja lauseeseen ”Näin selviän pelosta”.

Stressiprofiili - Opettajan käyttöön. Auttaa löytämään lapselle parhaiten soveltuvat itsesäätelytaidot. Jaa paperi kolmeen riviin ja kolmeen sarakkeeseen, eli yhteensä 9 ruutuun. Piirrä ensimmäiseen sarakkeeseen hymynaamat iloisesta surulliseen alhaalta ylös. Kirjoita alariville, millainen oppilas on parhaimmillaan. Kirjoita alarivin oikeaan reunaan, millä edellytyksillä hän voi pysytellä hymynaamarivillä. Kirjoita keskimmaiseen keskiruutuun, mistä oppilas itse ja muut tunnistavat, että hän on väsähtämässä. Kirjoita oikeanpuoleiseen ruutuun keinoja, joilla häntä voi auttaa palaamaan takaisin hymynaamariville. Ylimmälle riville kirjoita keskiruutuun, mistä oppilas itse tietää olevansa surunaamarivillä ja mistä muut sen huomaavat. Kirjoita oikeanpuoleiseen ruutuun, millä häntä voi auttaa palaamaan takaisin hymynaamariville.

Nelikenttä Opettajan käyttöön. Koulupoissaolojen eri riskitekijöiden selvittäminen jaotteleamalla ne yksilöön, perheeseen, kouluun ja yhteiskuntaan liittyviksi. Jaottelu viittaa poissaolojen syytaustaan. Oleellista on tietää, että yksittäisen oppilaan kohdalla kyse voi olla eri riskitekijöiden yhdistelmästä.

Toimintakykyarvio.fi Opettajan käyttöön pohtiessa oppilaan tilannetta. Antaa tietoa, mihin haasteeseen oppilas kaipaa apua. Vaihtoehtoina kevyempi ja laajempi versio.

The Self-Efficacy questionnaire Opettajan ja opiskeluhoitohenkilöstön käyttöön. Oppilaan omiin kykyihin ja pystyvyyteen liittyvien motivaatiopulmien selvittämiseen. Minäpystyvyyden arviointi.

SNACK, vanhemman arvio Opettajan ja opiskeluhoitohenkilöstön käyttöön. Koulupoissaolojen kokonaisuuden hahmottamiseen alkukartoitus. Vanhemman arvio lapsensa koulupoissaolojen juurisyyistä. Mahdollisuus lisäkyselyihin tulosten perusteella.

ISAP Etenkin kuraattorin ja erityisopettajan käyttöön, kun huoli herää oppilaan (11–18 v.) lisääntyneistä poissaoloista. Antaa tietoa koulupoissaolojen juurisyyistä ja koulunkäyntiin liittyvistä tunteista. Suostumus vanhemmilta tarvitaan. Voidaan täyttää osissa.

SRAS-R Opiskeluhoitohenkilöstön käyttöön. Ongelmallisten poissaolojen selvittämiseen – miksi ei halua mennä kouluun. Antaa viitteitä poissaolojen taustasyistä. Kysely myös huoltajalle.

GMI Opiskeluhoitohenkilöstön käyttöön. Tavoitteena helpottaa mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden varhaista tunnistamista, niiden vakavuuden ja hoidettavuuden arviointia.

SCARED-R - Opiskeluhoitohenkilöstön käyttöön. Mittaa kokemuksia lapsen pelkotoiloista. Antaa viitteitä ahdistuneisuuden ongelmista. 8–11-vuotiaille aikuisen tulee selittää kysymykset tai tukea testin tekemisessä.

Alueellinen Toimenpiteet oppilaan poissaolotilanteissa-malli on toteutettu osana Sitouttavan koulu yhteistyön kehittämishanketta 2021–2023. Kehittämistyön ja poissaolomallin tavoitteena on vahvistaa kouluun kiinnostumista ja koulun myönteistä toimintakulttuuria sekä ehkäistä poissaoloja, sillä jokainen koulupäivä on tärkeä.

Poissaolomallin tuntirajat on luotu kansainvälisen ja kansallisen tutkimustiedon pohjalta, jonka mukaan 10 % poissaolojen jälkeen oppilaan koulunkäynnin kannalta riskitekijät kasvavat (esim. yksinäisyys, oppimisvaikeudet). 50 poissaolotuntia vastaa keskimäärin kymmentä prosenttia lukuvuoden oppituntimäärästä. Poissaolomalli on tuotettu synteettinä Sitko-alueen yhdeksän kunnan olemassa olevista poissaolo-ohjeistuksista ja -materiaaleista. Mallia on rakennettu rinnakkain kansallisen kehittämistyön kanssa. Työskentely ja pilotointi on toteutettu Sitkon koordinoitiryhmän sekä kuntien pilottikoulujen henkilöstöjen kanssa. Oppilaiden ja huoltajien näkemystä on otettu huomioon muun muassa Karvin teettämisen kyselyiden tulosten perusteella.

Suuri osa oppilaiden poissaoloista liittyy arkisiin tilanteisiin ja sairastamiseen. Koulunkäynnissä voi ilmetä myös haasteita ja poissaoloja voi kertyä muistakin syistä. Jos oppilas on usein poissa, haasteet oppimisessa ja koulunkäynnissä voivat kasvaa. Poissaoloja seurataan säännöllisesti, jotta muutokset lapsen voinnissa tai muu tuen tarve voidaan huomata mahdollisimman varhain. On tärkeää selvittää poissaolojen todellisia syitä lasta ja perhettä kuunnellen. Kodin ja koulun säännöllinen yhteydenpito tukee lapsen hyvinvointia ja yhteisten ratkaisujen löytymistä oppilaan koulunkäynnin tukemiseen.

Poissaolojen tuntirajat on määritelty lakisääteisen oppitunnin pituuden mukaan. Jos koulussa oppitunnit ovat pidempiä, voi hyödyntää ao. taulukkoa.

	- 30 t poissaolo	50 t poissaolo	70 t poissaolo	100- t poissaolo
75min oppitunti	-18 oppituntia	30 oppituntia	42 oppituntia	60- oppituntia
90min oppitunti	-15 oppituntia	25 oppituntia	35 oppituntia	50- oppituntia

